

УДК 351.77:336.5:614.2](045)

DOI: 10.30857/2786-5398.2023.4.4

Тамара В. Камінська

*Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського», Україна*

**ВЗАЄМОДІЯ ЕЛЕМЕНТІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ
У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

У статті висвітлено питання взаємодії елементів організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я з точки зору сучасного аспекту. Автором виділено основні виклики, які визначають взаємодію елементів організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я України, зокрема це забезпечення фінансової стабільності системи охорони здоров'я, зміцнення кадрового потенціалу системи охорони здоров'я, розвиток електронної охорони здоров'я та посилення кібербезпеки, посилення систем управління якістю надання медичних послуг на національному та регіональному рівнях. Виявлено, що в основі організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я лежить впровадження операційного плану з метою втілення стратегії розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року. З'ясовано, що головною метою взаємодії елементів організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я є підвищення життєвого рівня та якості життя населення, забезпечення збереження здоров'я всіх громадян, для досягнення якої необхідно забезпечити заклади охорони здоров'я достатніми фінансовими ресурсами та належним кадровим забезпеченням. Визначено, що у сфері фінансового забезпечення охорони здоров'я найбільшою проблемою є дефіцит державного фінансування, що призводить до зменшення обсягів надання безплатної медичної допомоги. Вказано, що фінансування сфери охорони здоров'я здійснюється шляхом асигнувань з державного бюджету України, місцевих бюджетів, коштів підприємств і приватних осіб, а також інших юридично допустимих ресурсів. У статті проаналізовано динаміку зміни обсягу видатків державного бюджету України на охорону здоров'я та виявлено щорічне зростання обсягів. Виявлено, що важливим елементом організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я є кадровий потенціал сфери охорони здоров'я та визначено основні проблеми зниження цього потенціалу. Запропоновано шляхи підвищення рівня кадрового забезпечення сфери охорони здоров'я. Проаналізовано показники кадрового складу та мережі закладів охорони здоров'я в Україні. Доведено, що достатній обсяг фінансування сфери охорони здоров'я та вирішення проблем кадрового забезпечення, що дозволить підвищити кадровий потенціал у сфері охорони здоров'я, будуть основними напрямками удосконалення організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я.

Ключові слова: організаційно-економічний механізм; охорона здоров'я; фінансове забезпечення; кадрове забезпечення; медичні послуги; населення; якість; інтеграція.

Tamara V. Kaminska

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Ukraine

**INTERACTION OF ELEMENTS OF THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC
MECHANISM IN THE FIELD OF HEALTH CARE**

The article explores the interaction of elements within the organizational-economic mechanism in the healthcare sector from a contemporary perspective. The author identifies key challenges that define the interaction of elements within the organizational-economic mechanism in the healthcare sector of Ukraine. These challenges include ensuring financial stability of the healthcare system, strengthening the human resource potential of the healthcare system, developing electronic healthcare, and enhancing cybersecurity. It is revealed that the foundation of the

organizational-economic mechanism in the healthcare sector lies in the implementation of an operational plan aimed at realizing the development strategy of the healthcare system by 2030. The primary goal of the interaction of elements within the organizational-economic mechanism in the healthcare sector is identified as the improvement of the standard of living and quality of life of the population, ensuring the preservation of the health of all citizens. To achieve this goal, it is essential to provide healthcare institutions with adequate financial resources and proper staffing. In the realm of financial support for healthcare, the most significant issue is the deficit of state funding, leading to a reduction in the provision of free medical assistance. Financing of the healthcare sector is sourced from allocations from the state budget of Ukraine, local budgets, funds from enterprises and private individuals, as well as other legally permissible resources. The article analyzes the dynamics of changes in the volume of expenditures from the state budget of Ukraine on healthcare, revealing annual increases. An important element of the organizational-economic mechanism in the healthcare sector is identified as the human resource potential of the healthcare sector, and the main problems leading to a decline in this potential are outlined. Ways to enhance the level of human resource provision in the healthcare sector are proposed. Indicators of the staff composition and network of healthcare institutions in Ukraine are analyzed, emphasizing that sufficient funding for the healthcare sector and the resolution of staffing issues will be the main directions for improving the organizational-economic mechanism in the healthcare sector.

Keywords: *organizational and economic mechanism; health care; financial support; personnel support; medical services; population; quality; integration.*

Постановка проблеми. Забезпечення належного рівня здоров'я населення в різних умовах є пріоритетом для всіх країн і систем охорони здоров'я, і це наголошується в політичних документах на міжнародному, європейському та національному рівнях. Цілі та завдання системи охорони здоров'я спрямовані на збереження та зміцнення здоров'я та забезпечення доступної та високоякісної медичної допомоги відповідно до рівня технологічного розвитку, реальних потреб та принципів рівності та справедливості.

Недоліки існуючої системи охорони здоров'я, швидкі зміни в соціально-економічній сфері, незадовільна екологічна ситуація, складна демографічна ситуація та незадовільний стан здоров'я населення вимагають невідкладного вирішення поточних проблем та вдосконалення організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я, оскільки щорічне зростання фінансування у галузі охорони здоров'я, не супроводжуване впровадженням інструментів для підвищення ефективності використання ресурсів та стимулювання медичних працівників до підвищення якості надання послуг населенню, не здатне сприяти поліпшенню якості медичної допомоги.

Сфера охорони здоров'я є однією з ключових сфер розвитку соціальної системи будь-якої країни та невід'ємною частиною функціонування суспільства. Саме об'єктивність необхідності розвитку даного напрямку з метою підвищення рівня життя населення потребує пошуку нових методів та засобів удосконалення його функціонування. Тобто необхідно покращувати ефективність застосування окремих складових організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я з метою їх зміни відповідно до сучасних тенденцій економічного прогресу держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематичні аспекти удосконалення організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я досліджували багато науковців. Зокрема М. Дубина та Д. Сердюк наголошують, що організаційно-економічний механізм розвитку сфери охорони здоров'я є складною, відкритою, структурованою системою методів, засобів та інструментів, що використовуються органами державної влади, місцевого самоврядування та закладами охорони здоров'я в рамках управлінської діяльності

для забезпечення досягнення поставлених цілей і реалізації основних функцій системи охорони здоров'я [1]; В. Борщ вивчав особливості функціональної системи управління фінансовими механізмами в сфері охорони здоров'я України [2]; А. Роговий, М. Дубина та Т. Забаштанська провели аналіз стратегічних пріоритетів розвитку системи охорони здоров'я в Україні з позиції фінансових аспектів [3]; Т. Сабецька досліджувала проблеми та перспективи фінансування сектору охорони здоров'я України [4]; О. Волосовець, В. Заболотько та А. Волосовець вивчали питання кадрового забезпечення сфери охорони здоров'я в Україні [5]; С. Кісь, І. Запукляк, О. Яцюк та Г. Малиновська також досліджували проблеми кадрового забезпечення сфери охорони здоров'я України з позиції нового підходу до розвитку управлінського персоналу [6].

Розглядаючи напрацювання науковців та загальний огляд літератури з даної теми, доцільно звернути увагу на те, що питання взаємодії елементів організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я з практичної точки зору, зважаючи на умови сьогодення, є не до кінця розкритими.

Мета статті полягає у висвітленні питань взаємодії елементів організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я з точки зору сучасного аспекту.

Виклад основного матеріалу. Система охорони здоров'я України переживає кардинальні зміни, адже, зважаючи на багаторівневність та розгалуженість системи такі зміни вимагають визначення нових форм організаційно-економічного механізму.

Так, основними викликами, які визначають взаємодію елементів організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я України є:

- забезпечення фінансової стабільності системи охорони здоров'я через запровадження гнучких методів фінансування сфери охорони здоров'я, розширення програм медичного страхування та розвитку ринків добровільного медичного страхування;
- зміцнення кадрового потенціалу системи охорони здоров'я шляхом реалізації заходів щодо інтеграції освітньої та наукової діяльності у сфері охорони здоров'я в сучасний міжнародний контекст; планування та укомплектування системи охорони здоров'я з точки зору розміру та структури з огляду на потреби системи; створення умов для забезпечення професійного добробуту робітників у галузі охорони здоров'я;
- розвиток електронної охорони здоров'я та посилення кібербезпеки через створення єдиного інформаційного простору охорони здоров'я з наскрізними процесами та послугами; забезпечення інфраструктурних та технічних умов для надання якісних медичних послуг з використанням інформаційно-комунікаційних систем усіх рівнів;
- посилення систем управління якістю надання медичних послуг на національному та регіональному рівнях, включаючи розробку та впровадження елементів медичної системи якості [7].

Доцільно відзначити, що в основі організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я лежить реалізація операційного плану щодо реалізації Стратегії розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року, де основними стратегічними цілями є:

- забезпечення повного доступу громадян до якісних медичних послуг та інструментів для реалізації права на здоров'я;
- удосконалення стратегії та інструментів політики, а також зміцнення спроможностей установ у національній системі охорони здоров'я;
- формування та забезпечення умов для ефективного розвитку та реалізації потенціалу складових національної системи охорони здоров'я [8].

Головною метою взаємодії елементів організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я є підвищення життєвого рівня та якості життя населення, забезпечення збереження здоров'я всіх громадян. Для досягнення цієї мети стоїть завдання забезпечити

заклади охорони здоров'я достатніми фінансовими ресурсами та належним кадровим забезпеченням. Відсутність необхідного фінансування сфери охорони здоров'я означає, що держава не виявляє належного зацікавлення у використанні свого впливу для підвищення якості та ефективності медичної допомоги та надання підтримки громадянам у випадку захворювань. Це не тільки порушує конституційне право людини на доступну та високоякісну медичну допомогу, але й приводить до невикористання потенціалу державних ресурсів у галузі забезпечення національного здоров'я, погіршує стан здоров'я та скорочує тривалість життя населення.

На відміну від інших сфер, сфера охорона здоров'я в Україні майже повністю залежить від державного бюджету. Розвиток та залучення інших джерел фінансування гальмується відсутністю інтересу з боку приватного сектору та досить негативним ставленням державних органів до підприємництва в сфері охорони здоров'я. Тому у сфері фінансування охорони здоров'я найбільшою проблемою є дефіцит державного фінансування, що призводить до зменшення обсягів надання безкоштовної медичної допомоги. Відсутність коштів не дозволяє своєчасно оновлювати морально та фізично застарілу апаратуру, а оплата праці робітників медичної сфери залишається на низькому рівні і не бере до уваги кількості та якості наданих медичних послуг.

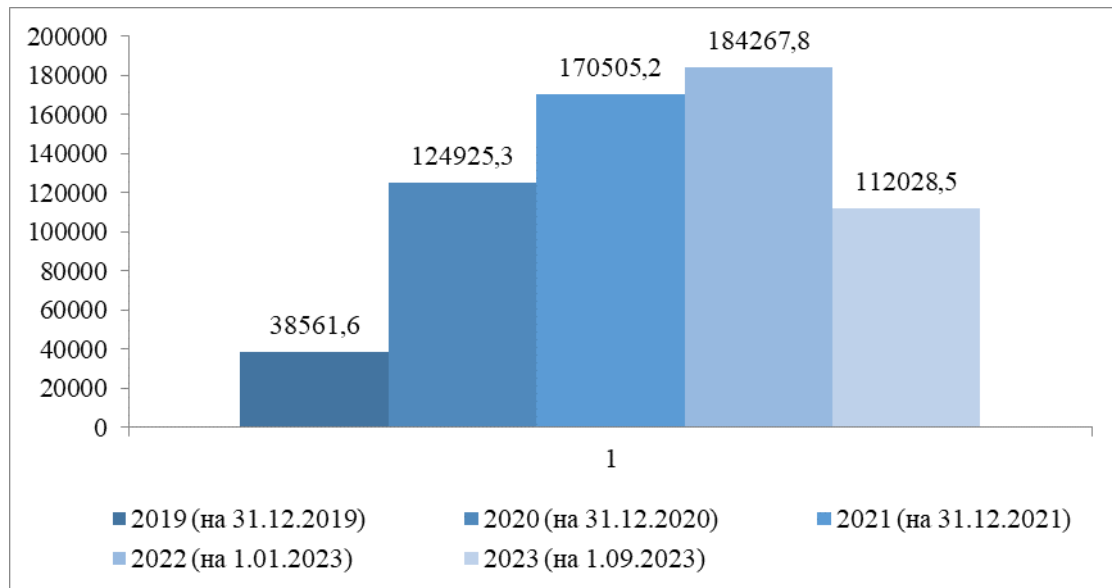
Фінансування сектору охорони здоров'я відбувається шляхом виділення коштів з державного бюджету України, місцевих бюджетів, фінансування з підприємств та приватних осіб, а також інших законодавче допустимих джерел. Фінансування, що надходить на потреби сфери охорони здоров'я з українського державного бюджету та місцевих бюджетів, цільово використовується на медичну та реабілітаційну допомогу населенню, фінансування державних і регіональних програм охорони здоров'я, а також на фундаментальні наукові дослідження в цій сфері [9].

З огляду на такі засади фінансування сфери охорони здоров'я, доцільно проаналізувати динаміку зміни обсягу видатків державного бюджету України на охорону здоров'я. Так, з рис. 1 видно, що протягом 2019-2022 років спостерігалось тенденційне зростання обсягу видатків на охорону здоров'я.

Що стосується загальних витрат на галузь охорони здоров'я, то у 2022 році вони становили 215,3 млрд грн. Минулого року важливими напрямками видатків були видатки на реалізацію програми медичних гарантій, на яку виділено 146,3 млрд грн. Також значну частку видатків, зокрема 143,9 млрд грн було виділено на фінансування медичних послуг в рамках програми медичних гарантій; 11,6 млрд грн – на забезпечення заходів з охорони здоров'я населення (державний інфекційний контроль та епідеміологічний нагляд, створення лабораторій, приладів та діагностичних досліджень і тестів) [11].

У 2023 році загальні видатки на охорону здоров'я становитимуть 206,8 млрд грн, у тому числі видатки держбюджету з урахуванням трансфертів – 176,1 млрд грн (у порівнянні з 2022 роком відбулося несуттєве падіння обсягу). Зокрема 142,7 млрд грн буде направлено на реалізацію програми медичних гарантій, що дозволить забезпечити надання необхідних медичних послуг і розширення реабілітаційних послуг і послуг психологічної підтримки, а також розширення програм відшкодування вартості ліків і медичних виробів [12].

Згідно з ухваленим урядом проектом держбюджету на 2024 рік, загальний бюджет охорони здоров'я зросте порівняно з 2023 роком на 24,4 млрд грн і становитиме близько 202 млрд грн. На фінансування програми медичних гарантій проектом державного бюджету на 2024 рік передбачено майже 159 млрд грн, що на 16 млрд грн більше, ніж у 2023 році. Також варто зауважити, що у 2024 році в програму медичних гарантій вперше буде включено пакет допоміжних репродуктивних технологій з інвестиціями понад 1,5 млрд грн [13].

Джерело: сформовано на основі [10].

Рис. 1. Видатки державного бюджету України на охорону здоров'я, млн грн

Необхідними напрямками подальшого розвитку організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я є: 1) створення чіткого механізму надання та фінансування гарантованих медичних послуг; 2) розширення діяльності НСЗУ в областях для підвищення ефективності фінансування охорони здоров'я; формування комплексу заходів щодо налагодження інформаційно-комунікаційних зв'язків між центральними органами управління з метою фінансування системи охорони здоров'я; розроблення комплексної методики оцінки ефективності фінансової підтримки системи охорони здоров'я в цілому; регулювання на державному рівні порядку використання коштів місцевого бюджету для фінансування закладів охорони здоров'я [14].

Доцільно відзначити, що у зв'язку з інтеграцією України до ЄС та дотриманням всіх правил, визначених ЄС у цьому процесі, слід збільшити частку видатків на охорону здоров'я і тим самим наблизити функціональну структуру видатків з державного бюджету на охорону здоров'я до середнього рівня європейських країн. Необхідно активно спрямовувати зусилля на розвиток страхової медицини, оскільки в світовій практиці цей вид медичних фінансових відносин визнаний найбільш ефективним у сучасних умовах.

Важливим елементом організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я є кадровий потенціал сфери охорони здоров'я. В умовах сьогодення основними кадровими проблемами у сфері охорони здоров'я в Україні є нестача кваліфікованих медичних кадрів, регіональний дисбаланс у забезпеченні населення медичними кадрами та недостатня мотивація медичного персоналу, недосконала система оплати праці, недостатня зайнятість вакансій у лікарській сфері за певними спеціальностями, висока кількість працівників у пенсійному віці, і застаріла нормативно-правова база у сфері кадрової політики, недофінансування сфери охорони здоров'я [15].

Для практичного представлення проблеми доцільно проаналізувати кадровий склад закладів охорони здоров'я в Україні та визначити основні тенденції зміни динаміки цього показника. Так, дані, представлені у таблиці 1 засвідчують, що в 2017-2022 років відбувалося тенденційне скорочення загальної кількості лікарів. У порівнянні із 2017 роком у 2022 році скорочення становило 12,4% (що насамперед зумовлено російсько-українською війною, окупацією територій, масовим знищенням та пошкодженням закладів охорони здоров'я), а у

порівнянні із 2010 роком 27,5%. Відповідно до таких тенденцій у 2022 році скоротився загальний рівень забезпеченості лікарями на 10 тис. населення на 9,7% та 19,3% відповідно порівняно з 2017 та 2010 роками.

Таблиця 1

Кадровий склад закладів охорони здоров'я в Україні

Показники	2010	2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Всього лікарів	224876	186234	186178	185675	184713	179602	н/д	163033
Забезпеченість на 10 тис. населення	49,3	43,7	44,1	44,2	44,3	43,4	н/д	39,8
в тому числі система МОЗ	197065	161621	159600	156863	154265	147361	143887	137549
Забезпеченість на 10 тис. населення	43,2	38,0	37,8	37,4	37,0	35,6	35,1	33,6
Укомплектованість штатних лікарських посад фізичними особами – всього	80,8	82,1	81,7	81,7	82,1	81,0	80,0	80,6
в т.ч. у лікувально-профілактичних закладах	78,3	78,7	78,2	78,0	78,3	76,9	75,8	76,2
% атестації	68,3	67,5	68,8	68,9	68,8	67,2	67,1	64,3
% осіб пенсійного віку	24,5	24,0	24,5	24,6	24,7	23,6	23,67	23,7
Із загальної кількості лікарів								
- в закладах інших міністерств та відомств	14811	10550	9907	9968	9885	9859	н/д	7903
- лікарі приватної практики	13000	14063	16671	18844	20563	22382	н/д	17581
Кількість середнього медичного персоналу всього	466816	371736	360416	345364	330322	308758	н/д	268231
Забезпеченість на 10 тис. населення	102,4	87,3	85,4	82,3	79,2	74,5	н/д	65,4
в тому числі середнього медичного персоналу система МОЗ	428667	344035	330444	313412	296054	273526	261255	241147
Забезпеченість на 10 тис. населення	94,1	80,8	78,3	74,7	70,9	66,0	63,7	58,8
Укомплектованість штатних посад середнього медичного персоналу фізичними особами – всього	95,2	95,4	93,3	91,1	89,2	88,5	88,2	88,4
в т.ч. в лікувально-профілактичних закладах	90,4	89,9	87,9	86,3	85,2	84,6	84,5	85,2
% атестації	63,7	70,0	71,5	72,5	73,2	72,3	72,68	70,3
% осіб пенсійного віку	15,8	13,2	12,9	12,7	12,5	11,0	10,71	11,1
Із загальної кількості середнього медперсоналу								
- в закладах інших міністерств та відомств	25687	15839	15733	15585	15514	14811	н/д	10687
- в приватних структурах	12462	11862	14239	16367	18754	20421	н/д	16397

Складено автором на основі даних [16].

Що стосується укомплектованості штатних лікарських посад фізичними особами, то протягом аналізованого періоду цей показник знаходився в межах 80,0-82,1%. Стосовно кількості лікарів, які працюють в системі Міністерства охорони здоров'я, то тут тенденція є теж негативною. Відтак, у 2022 році порівняно із 2017 та 2010 роком показник кількості лікарів, що працюють у системі Міністерства охорони здоров'я суттєво скоротився на 13,8% та 30,2% відповідно, а рівень забезпеченості лікарями на 10 тис. населення на 11,1% та 22,2% відповідно.

Про негативні тенденції у динаміці розвитку кадрового забезпечення також свідчать скорочення у 2022 році, порівняно із 2017 та 2010 роками відповідно загальної кількості середнього медичного персоналу на 20,2% та 46,6%; кількості середнього медичного персоналу, що працюють у системі Міністерства охорони здоров'я на 27,0% та 43,7% тощо.

Водночас позитивними тенденціями у динаміці розвитку кадрового забезпечення були у 2022 році, порівняно із 2017 та 2010 роками відповідно зростання кількості лікарів приватної практики на 5,4% та 35,2%.

Для усунення цих проблем в Україні запроваджено регіональні програми розвитку медицини, які спрямовані на вирішення проблеми забезпечення сфери охорони здоров'я кваліфікованими кадрами. Однак ці програми фрагментовані і не вирішують комплексно проблему, тому що на національному рівні відсутній єдиний підхід до підготовки та мотивації медичного персоналу, а також немає єдиної концепції розвитку кадрів у сфері охорони здоров'я. З метою подолання зазначених проблем доцільним є:

1) забезпечення оптимального планування та розподілу фінансових ресурсів;

2) збільшення охоплення населення послугами сфери охорони здоров'я;

3) забезпечення доступності та підвищення рівня якості надання первинної допомоги населенню шляхом оснащення закладів охорони здоров'я сучасним медичним обладнанням та кваліфікованим медичним персоналом;

4) підвищення ефективності роботи кадрів сфери охорони здоров'я.

У ході дослідження доцільним є також здійснення аналізу динаміки розвитку мережі закладів охорони здоров'я в Україні. Так, згідно з даними таблиці 2, з'ясовано, що в період 2022-2017 років відбулося значне скорочення кількості лікарняних закладів на 309 одиниць, а порівняно із 2010 роком показник зниження становив 1358 одиниць. Щодо динаміки розвитку лікарняних закладів, що належать до системи Міністерства охорони здоров'я, то таке зниження становило відповідно 325 та 1292 одиниць у 2022 році порівняно із 2017 та 2010 роками.

Таблиця 2

Мережа закладів охорони здоров'я в Україні

Показники	2010	2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Всього лікарняних закладів	2763	1775	1714	1671	1640	1578	н/д	1405
в тому числі: системи МОЗ	2442	1539	1475	1416	1377	1302	1229	1150
інших міністерств та відомств	229	152	135	124	116	114	н/д	97
приватної форми власності	92	84	104	131	147	162	н/д	158
Самостійні заклади та структурні підрозділи, які надають амбулаторно-поліклінічну допомогу	8993	9962	10373	10502	10567	10561	н/д	9457
в тому числі: системи МОЗ	6869	8034	8318	8437	8392	8370	8240	7750
інших міністерств та відомств	550	227	207	201	203	205	н/д	166
приватної форми власності	1574	1701	1848	1864	1972	1986	н/д	1541
крім того, приватні кабінети	5510	4986	5344	5537	6055	6397	н/д	4236

Джерело: складено автором на основі даних [16].

Аналізуючи показники динаміки розвитку самостійних закладів та структурних підрозділів, які надають амбулаторно-поліклінічну допомогу, то як видно з таблиці 2, у 2022 році кількість таких закладів суттєво скоротилася порівняно із 2017 роком на 916 одиниць. Щодо самостійних закладів та структурних підрозділів, які надають амбулаторно-поліклінічну допомогу, що належать до системи Міністерства охорони здоров'я, то показник кількості таких закладів теж знизився на 568 одиниць у 2022 році у порівнянні із 2017 роком.

Підсумовуючи, зазначимо, що хоча стан кадрового потенціалу сфери охорони здоров'я в Україні можна визначати як задовільний, оскільки у цій сфері спостерігаються деякі негативні тенденції, які найближчим часом можуть стати серйозними проблемами. Зокрема, динаміка зайнятості та забезпеченості кадрами населення є негативною, а також необґрунтованим є співвідношення кількості лікарів до середнього медичного персоналу. Зважаючи на це, особливого значення набувають питання розвитку кадрового потенціалу сфери охорони здоров'я в Україні. Варто також зауважити, що розвиток кадрового забезпечення сфери охорони здоров'я має орієнтуватися першочергово на задоволення потреб у спеціалістах відповідної кваліфікації та професійності, здатних оволодіти та використовувати інноваційні медичні технології.

Висновки. У ході проведеного дослідження проаналізовано особливості організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я, на підставі чого, виявлено, що суттєві проблеми, що пов'язані з недофінансуванням сфери охорони здоров'я та зниженням рівня кадрового потенціалу негативно впливають на сферу охорони здоров'я в цілому. На практиці це свідчить про вкрай недостатній рівень задоволення потреб населення у рівному доступі до своєчасної, якісної та безпечної медичної допомоги. Підсумовуючи, доцільно відзначити, що достатній обсяг фінансування сфери охорони здоров'я та вирішення проблем кадрового забезпечення, що дозволить підвищити кадровий потенціал у сфері охорони здоров'я, будуть основними напрямками удосконалення організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я. Це дасть можливість підвищити якість надання медичних послуг населенню та, у підсумку, виконати одну із основних вимог щодо вступу України до ЄС.

References

Література

1. Dubyna, M., Serdyuk, D. (2023). Orhanizatsiyno-ekonomichnyy mekhanizm rozvytku sfery okhorony zdorov"ya: sutnist', morfolohiya ta spetsyficzni osoblyvosti funktsionuvannya [Organizational and economic mechanism of development of the health care sphere: essence, morphology and specific features of functioning]. <i>Naukovyy visnyk Polissya = Polissya scientific bulletin</i>, № 1 (26), P. 238–254 [in Ukrainian]. 2. Borshch, V. I. (2020). Doslidzhennya funktsional'noyi systemy upravlinnya finansovymy mekhanizamy v sferi okhorony zdorov"ya Ukrayiny [Study of the functional management system of financial mechanisms in the sphere of health care of Ukraine]. <i>Rynkova ekonomika: suchasna teoriya i praktyka upravlinnya = Market economy: modern management theory and practice</i>, Vol. 19, Iss. 2 (45), P. 144–168 [in Ukrainian].	1. Дубина М., Сердюк Д. Організаційно-економічний механізм розвитку сфери охорони здоров'я: сутність, морфологія та специфічні особливості функціонування. <i>Науковий вісник Полісся</i>. 2023. № 1 (26). С. 238–254. 2. Борщ В. І. Дослідження функціональної системи управління фінансовими механізмами в сфері охорони здоров'я України. <i>Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління</i>. 2020. Том 19. Вип. 2 (45). С. 141–68.

3. Rohovyy, A. V., Dubyna, M. V., Zabashtanska, T. V. (2020). Stratehichni priorytety rozvytku sfery okhorony zdorovya v Ukraini: finansovi aspekty [Strategic priorities for the development of health care in Ukraine: financial aspects]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnya = Problems and prospects of economics and management*, № 3 (23), P. 158–165 [in Ukrainian].
3. Роговий А. В., Дубина М. В., Забаштанська Т. В. Стратегічні пріоритети розвитку сфери охорони здоров'я в Україні: фінансові аспекти. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 3 (23). С. 158–165.
4. Sabetska, T. (2021). Problemy ta perspektyvy finansovoho zabezpechennya sfery okhorony zdorovya Ukrainy [Problems and prospects of financial support of the sphere of health care of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo = Economy and society*, № 27. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/466> [in Ukrainian].
4. Сабецька Т. Проблеми та перспективи фінансового забезпечення сфери охорони здоров'я України. *Економіка та суспільство*. 2021. № 27. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/466>.
5. Volosovets, O. P., Zabolotko, V. M., Volosovets, A. O. (2020). Kadrove zabezpechennya haluzi okhorony zdorovya v Ukraini ta sviti: suchasni vyklyky [Staffing of the health care industry in Ukraine and the world: modern challenges]. *Ukrayinski medychni visti = Ukrainian medical news*, № 1, P. 20–26 [in Ukrainian].
5. Волосовець О. П., Заболотько В. М., Волосовець А. О. Кадрове забезпечення галузі охорони здоров'я в Україні та світі: сучасні виклики. *Українські медичні вісті*. 2020. № 1. С. 20–26.
6. Kis, S., Zapukhlyak, I., Yatsyuk, O., Malynovska, H. (2019). Kadrove zabezpechennya sfery okhorony zdorovya Ukrainy: novyy pidkhid do rozvytku upravlinskoho personalu [Staffing of the healthcare sector of Ukraine: a new approach to the development of management personnel]. *Ekonomichnyy analiz = Economic analysis*, № 29(4), P. 17–27 [in Ukrainian].
6. Кісь С., Запукхляк І., Яцюк О., Малиновська Г. Кадрове забезпечення сфери охорони здоров'я України: новий підхід до розвитку управлінського персоналу. *Економічний аналіз*. 2019. № 29(4). С. 17–27.
7. Proekt Planu vidnovlennya Ukrainy. Materialy robochoyi hrupy "Okhorona zdorovya" [Project of the Recovery Plan of Ukraine. Materials of the working group "Health care"]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/nacionalna-rada-z-vidnovlennya-ukrayini-vid-naslidkiv-vijni/robochi-grupi>.
7. Проект Плану відновлення України. *Матеріали робочої групи "Охорона здоров'я"*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/nacionalna-rada-z-vidnovlennya-ukrayini-vid-naslidkiv-vijni/robochi-grupi>.
8. Proyeckt Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro skhvalennya Stratehii rozvytku systemy okhorony zdorovya do 2030 roku ta zatverdzhennya operatsiynoho planu yiyi realizatsiyi u 2023 rotsi" [Draft Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On the approval of the Strategy for the development of the health care system until 2030 and the approval of the operational plan for its implementation in 2023"]. URL: <https://moz.gov.ua/strategija> [in Ukrainian].
8. Проект Розпорядження Кабінету Міністрів України "Про схвалення Стратегії розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2023 році". URL: <https://moz.gov.ua/strategija>.
9. Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovya: Zakon Ukrainy vid 19.11.1992 № 2801-XII [Fundamentals of Ukrainian legislation on health care: Law of Ukraine dated 11/19/1992 No. 2801-]
9. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801->

- XII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> [in Ukrainian].
10. Vydatky derzhbyudzhetu Ukrayiny [Expenditures of the state budget of Ukraine]. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/> [in Ukrainian].
11. Minfin: U 2022 rotsi vydatky na okhoronu zdorov"ya stanovyly 215,3 mlrd hrn [Ministry of Finance: In 2022, health care expenditures amounted to UAH 215.3 billion]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-u-2022-rotsi-vydatky-na-okhoronu-zdorovia-stanovyly-2153-mlrd-hrn> [in Ukrainian].
12. Byudzhiet-2023: Na finansuvannya okhorony zdorovya peredbacheno 207 mlrd hryven [Budget-2023: 207 billion hryvnias are provided for health care financing]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/biudzhiet-2023-na-finansuvannya-okhorony-zdorovia-peredbacheno-207-mlrd-hryven> [in Ukrainian].
13. V proyektі byudzhetu na 2024 rik uryad zaklav zbilshennya vydatkiv na okhoronu zdorovya na 24.4 mlrd hrn – Viktor Lyashko [In the draft budget for 2024, the government laid down an increase in spending on health care by 24.4 billion hryvnias – Viktor Lyashko]. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/v-proekti-bjudzhetu-na-2024-rik-urjad-zaklav-zbilshennja-vidatkiv-na-okhoronu-zdorov%e2%80%99ja-na-244-mlrd-grn-%e2%80%93-viktor-ljashko> [in Ukrainian].
14. Havrychenko, D., Kozyryeva, O., Popova, T., Serhiyenko, L. (2020). Mekhanizm finansuvannya okhorony zdorovya Ukrayiny v umovakh transformatsiy [Mechanism of funding of health care of Ukraine in conditions of transformations]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice = Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, № 1(42), P. 125–133, <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.42.2022.3674> [in Ukrainian].
15. Vlasenko, R. V. (2021). Shchodo kadrovoho zabezpechennya haluzi okhorony zdorovya [Regarding personnel support in the field of health care]. *Natsionalnyy instytut stratehichnykh doslidzhen = National Institute of Strategic Studies*. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-09/ohorona-zdorovya.pdf> [in Ukrainian].
16. Pokaznyky zdorovya naseleння ta vykorystannya resursiv okhorony zdorovya v Ukrayini (zahalnyy) [Indicators of population health and use of health care resources in Ukraine (general)]. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/MMXXII.html> [in Ukrainian].
- 12#Text.
10. Видатки держбюджету України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/>
11. Мінфін: У 2022 році видатки на охорону здоров'я становили 215,3 млрд грн. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-u-2022-rotsi-vydatky-na-okhoronu-zdorovia-stanovyly-2153-mlrd-hrn>.
12. Бюджет-2023: На фінансування охорони здоров'я передбачено 207 млрд гривень. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/biudzhiet-2023-na-finansuvannya-okhorony-zdorovia-peredbacheno-207-mlrd-hryven>.
13. В проєкті бюджету на 2024 рік уряд заклав збільшення видатків на охорону здоров'я на 24,4 млрд грн – Віктор Ляшко. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/v-proekti-bjudzhetu-na-2024-rik-urjad-zaklav-zbilshennja-vidatkiv-na-okhoronu-zdorov%e2%80%99ja-na-244-mlrd-grn-%e2%80%93-viktor-ljashko>.
14. Гавриченко Д., Козирєва О., Попова Т., Сергієнко Л. Механізм фінансування охорони здоров'я України в умовах трансформацій. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2020. № 1(42). С. 125–133. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.42.2022.3674>.
15. Власенко Р. В. Щодо кадрового забезпечення галузі охорони здоров'я. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2021. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-09/ohorona-zdorovya.pdf>.
16. Показники здоров'я населення та використання ресурсів охорони здоров'я в Україні (загальний). URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/MMXXII.html>.